

PŘÍRUČKA PRO UČITELE

**MULTILIB: THE MULTILINGUAL LIBRARY
FOR CHILDREN IN EUROPE**

MULTILIB: THE MULTILINGUAL LIBRARY FOR CHILDREN IN EUROPE

www.multilibproject.eu

2016-1-SE01-KA201-0221012016-1-SE01-KA201-022101

Viksjöfors Skola, Sweden

<https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/>

The Mosaic Art and Sound Ltd., United Kingdom

<http://www.mosaicartsound.com/>

International Yehudi Menuhin Foundation, Belgium

<http://www.menuhin-foundation.com/>

Pelican, Czech Republic

<http://skolapelican.com>

University of Çukurova, Turkey

<http://www.cu.edu.tr/tr/>

The Research Committee of the Technical University of Crete, Greece

(Laboratory of Distributed Multimedia Information Systems and Applications)

<https://www.tuc.gr/> (<http://www.music.tuc.gr/>)

Tento projekt byl podpořen grantem z prostředků Evropské komise, program Erasmus+. Za obsah publikace odpovídá výlučně autor. Publikace nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.

OBSAH

PŘEDMLUVA	4
INFORMACE O PROJEKTU.....	5
ODBORNÉ UKOTVENÍ PROJEKTU	6
PROVÁZANOST S OSTATNÍMI PROJEKTY, KONCEPCEMI A PŘÍSTUPY	7
NĚKTERÉ UŽITEČNÉ ODKAZY	9
NÁVOD K POUŽITÍ KNIHOVNY MULTILIB A SBÍRKY AKTIVIT	10
VZOROVÉ VÝUKOVÉ SCÉNÁŘE	11
TIPY A NÁVRHY PRO PRÁCI S DĚTMI VE TŘÍDĚ.....	12
ZPĚTNOVAZEBNÉ NÁSTROJE PRO OSOBNÍ HODNOCENÍ.....	13
DOTAZNÍK PRO UČITELE	14
PRŮŘEZOVÉ KOMPETENCE, KTERÉ SI DĚTI OSVOJÍ DÍKY AKTIVITÁM MULTILIB	15
MOŽNOSTI VYUŽITÍ PRO RODIČE.....	17

PŘEDMLUVA

Cílem příručky pro učitele MultiLib je poskytnout učitelům kvalitní návod pro práci se Sbírkou aktivit MultiLib. Příručka dále pomůže učitelům nalézt vlastní metody a rozšířit způsoby, jak soustavně pracovat na tématech jako inkluze, multikulturní a multijazyková zkušenost, láska ke čtení a zapojení umění do vzdělávacího procesu.

Příručka pro učitele MultiLib byla vytvořena ve spolupráci celého projektového týmu a obsahuje:

- informace o projektu MultiLib
- odborné ukotvení projektu
- provázanost s ostatními projekty, koncepcemi a přístupy
- užitečné odkazy
- návod k použití knihovny MultiLib a Sbírkou aktivit
- vzorové výukové scénáře
- specifické tipy pro zapojení umělecké činnosti do práce ve třídě
- tipy a návrhy pro práci s dětmi ve třídě
- nástroje pro osobní hodnocení
- průřezové kompetence, které si děti osvojí díky aktivitám MultiLib
- možnosti využití pro rodiče

Příručka pro učitele byla testována během pilotní fáze projektu učiteli ze šesti zemí. Byla posouzena a zhodnocena v dotazníkovém šetření a následně upravena podle výsledků této evaluace.

INFORMACE O PROJEKTU

Projekt nabízí učitelům unikátní on-line knihovnu obsahující 24 multijazykových e-knih v 6 jazycích plus 12 e-knih v původních jazycích imigrantů přicházejících do Evropy (přeložených do 6 jazyků – čeština, švédština, angličtina, francouzština, řečtina a turečtina). Celkem 156 e-knih doprovázejí bohaté ilustrace od profesionálů, dále Sběrka aktivit pro práci s příběhem a také Příručka pro učitele.

S využitím těchto zdrojů mohou učitelé pomoci dětem na prvním stupni základní školy – z původních evropských národů i skupin imigrantů – rozvinout smysl pro sociální začlenění, rozšířit mezikulturní porozumění, posílit hrdost na vlastní kulturu a jazyk a dozvědět se více o ostatních.

S těmito kompetencemi děti získají dovednosti, které v budoucnu umožní jejich snazší uplatnění na trhu práce. Dále se pobaví u vzdělávacích aktivit založených na spolupráci, kreativitě a zábavě, zatímco budou prohlubovat svou lásku ke čtení, gramotnosti, jazykovým a uměleckým dovednostem.

Cílové skupiny:

- žáci základních škol v šesti partnerských zemích
- děti z rodin imigrantů a etnických menšin v těchto zemích
- učitelé na základních školách pracující v multietnickém/multijazykovém prostředí
- vychovatelé a ostatní personál základních škol pracující s dětmi ve věku 6-10 let

Učitelé napříč Evropou si mohou stáhnout e-knihy a ostatní projektové materiály: Sběrku aktivit zaměřených na práci s příběhem a Příručku pro učitele.

Dále si učitelé a studenti v celé Evropě mohou vyměňovat videa s ukázkami své práce s aktivitami MultiLib. Projekt tak nabízí učitelům a studentům také příležitost prohloubit své dovednosti v používání IT technologií.

Díky MultiLibu je učitelům nabídnut přístup k profesionálnímu rozvoji a získání přímé zkušenosti s výukovými strategiemi pro inkluzivní vzdělávání. Projekt jim poskytuje unikátní didaktický koncept, tréninkovou metodiku a praktické nástroje vytvořené přímo pro jejich potřeby.

ODBORNÉ UKOTVENÍ PROJEKTU

Více než milion migrantů a uprchlíků v roce 2015 překročil hranice Evropy a vyvolal tak krizi, v níž se země pokoušejí s tímto přílivem osob vyrovnat. Nejvyšší počet žádostí o azyl v poměru na počet obyvatel zaznamenalo v roce 2015 Maďarsko. Těsně za ním se nachází Švédsko, kde na 100 000 obyvatel připadá 1 667 žádostí. (BBC news/world-europe-3413).

Jak zabezpečit pro imigranty nejen primární pomoc, ale také jejich integraci v Evropě, vzdělávacím systému a na pracovním trhu?

Jak zajistit důstojnost a vzájemný respekt mezi kulturami?

Co je potřeba udělat pro zachování hodnot Evropské unie v dobách krize a potíží?

V srdci každé změny, k níž Evropa zamýšlí směřovat, je vzdělávání svých dětí, které znamenají budoucnost Evropy. Učitelé jsou těmi, kdo hrají klíčovou roli v první linii. Každá třída je mikrosvětlem, který odráží současné sociální podmínky a funguje jako laboratoř, ve které se odehrává velká část rozvojového procesu dětí a jejich směřování k dospělosti.

Učitelé proto musejí připravit své studenty na svět, ve kterém budou lidé ochotni a schopni spolupracovat s jinými z odlišných kulturních okruhů a oceňovat odlišné hodnoty a přístupy.

Učitelé čelí situaci, kdy velká část dětí bude nově hledat své místo v okolním světě a snažit se rozvinout svůj potenciál ve společnosti, která je pro ně a jejich rodiče něčím úplně novým a ve které se hovoří jazyky, jež jim nejsou vlastní. Jejich úkolem je umožnit dětem migrantů uspět na poli vzdělávání a naučit se, jak přijmout nové dovednosti a kompetence. Je třeba učitele podpořit k tomu, aby vytvářeli klidné a plodné multikulturní prostředí, ve kterém se odlišné jazyky a kultury jednotlivých dětí, namísto toho, aby představovaly bariéru dalšího rozvoje, stanou obohacením pro celou třídu.

Myšlenka projektu vychází ze skutečnosti, že základní školy nezbytně potřebují rozšířit své možnosti školení. Pouze tehdy budou schopny čelit výzvě, kterou vyučování ve stále více etnicky a jazykově rozmanitých třídách představuje.

Přímou cestou k řešení integrace je podpora uvědomění si vztahů mezi kulturami a vytváření cest ke vzájemnému propojování v rámci prostředí založeného na spolupráci, kde studenti mohou sledovat a pracovat s různými prvky z jednotlivých kultur.

Základní školy potřebují:

- výukové nástroje k propagaci multikulturní zkušenosti v rámci třídy a jejich začlenění do národních kurikul
- ukázat dětem krásu a bohatost jazyků a kultur evropských i migrantských národů ve formátu, který je zapojí do aktivit a bude je motivovat.
- Didaktické aktivity, které podpoří vzájemné porozumění a komunikaci mezi dětmi z různých kulturních okruhů, přičemž budou dále podporovat gramotnost, jazykové dovednosti a odkaz průřezových kompetencí.

PROVÁZANOST S OSTATNÍMI PROJEKTY, KONCEPCEMI A PŘÍSTUPY

Potřeba multikulturního a multijazykového vzdělávání je vnímána pedagogy na celém světě zvláště proto, že migrační vlny zasahují de facto celou planetu. Iniciativy usilující o snížení rozdílu mezi školním vzděláváním a rodinným zázemím dítěte jsou na vzestupu, stejně jako pokusy o větší otevřenost dětí vůči odlišnostem.

Tato kapitola zdaleka není vyčerpávajícím průzkumem o nabídce projektů a uznávaných přístupů na poli multikulturního vzdělávání. Jedná se spíše o odrazový můstek pro další výzkum a diskuzi, jehož cílem je pouze vyzdvihnout několik excelentních iniciativ komplementárních či doplňujících knihovnu MultiLib.

Rádi bychom začali na webové stránce, která si zaslouží naši pozornost. Tou je bezpochyby “International Children's Digital Library”.

Cílem tohoto výjimečného projektu je podpora dětí na celé planetě v tom, aby se staly platnými členy světového společenství – které je založeno na toleranci a respektu vůči odlišným kulturám, jazykům a myšlenkám – prostřednictvím práce s dětskou literaturou dostupnou zdarma v online podobě.

Dalším zajímavým projektem je “The Best Multicultural Books for Children”, seznam obrázkových knih pro děti s tematikou multikulturalismu. Podle tohoto přístupu by dobrá multikulturní kniha měla ukazovat kulturu hlavních postav pravdivě a citlivě; podporovat děti z jiných etnických skupin; a konečně mít velkou literární hodnotu.

Celkově se jedná o velký repositář, z něhož mohou čerpat učitelé zabývající se otázkami multikulturalismu.

Projekt, který nám pomůže vybrat správné knihy pro naše studenty, se jmenuje Scholastics. Autoři se v něm ptají: „Jak víte, jestli dětská kniha, kterou s vašimi žáky sdílíte, skutečně správně zobrazuje jednotlivé postavy a jejich kulturní okruhy? Jsou v knize varovné známky, na které je třeba se zaměřit?“

K pomoci učitelům bylo povoláno pět specialistů na dětské knihy, kteří se podělili o své zkušenosti při výběru knih vztahujících se k původním Američanům, Latino-Američanům, Židům a Američanům afrického a asijského původu. V roce 2011, u příležitosti Mezinárodního dne dětí, byl uspořádán v Evropské komisi speciální diskuzní panel na téma multikulturního dialogu, zaměřený na téma dětí cizinců. Vyplatí se si o tématu přečíst více (odkaz na webovou stránku je v následující kapitole).

Můžeme také zmínit několik online zdrojů, které mohou pomoci učitelům seznámit děti s bohatým světem idiomů a jejich znění.

“Little Linguist - Multicultural Books for Children in over 50 foreign languages” nabízí neobvykle širokou a bohatou škálu zdrojů v různých formátech, od knih po CD a hračky.

V „Children Books Forever“ je možné využít dětské knihy, které se již staly klasikami a oblíbenými příběhy po celém světě, na Smartboardu, prostřednictvím powerpointové aplikace, projektorů a nakonec na iPadu, Androidu nebo v televizi.

Nemůžeme zakončit tento výčet, aniž bychom nezmínili snahu a fantastické výsledky adoptivní matky dvou černých dívek, která prostřednictvím své webové stránky vydala již desítky hodnotných multikulturních knih. Můžeme si je prohlédnout na webové stránce „Colour of Us“. Jak autorka říká, stále hledá nové multikulturní knihy pro děti, které odrážejí diverzitu našeho světa posilujícím a nestereotypním způsobem.

Knihy, které jsou v tomto projektu obsaženy, jsou nositeli silné a pozitivní zprávy o diverzitě a nepodporují stereotypy. Jsou rozříděny podle geografických oblastí a věkových skupin dětí.

NĚKTERÉ UŽITEČNÉ ODKAZY

- International Children's Digital Library
<http://en.childrenslibrary.org/>
- Best Multicultural Books for Children
<https://tinyurl.com/pq4ce6v>
- Scholastic s- How to Choose the Best Multicultural Books
<https://tinyurl.com/ybof7dp8>
- The Guardian - Diverse voices: the 50 best culturally diverse children's books
<https://tinyurl.com/jp5xoph>
- European Commission Website on Integration - Multicultural Dialogue - Special Issue (Children's Day)
<https://tinyurl.com/ya7tfqa6>
- ECRP - Examining Multicultural Picture Books for the Early Childhood Classroom: Possibilities and Pitfalls
<http://ecrp.uiuc.edu/v3n2/mendoza.html>
- Little Linguist
<https://www.little-linguist.co.uk/>
- Colours of Us
<http://coloursofus.com/multicultural-childrens-books/>
- European Commission Website on Integration - Multicultural children's books: educating a new generation
<https://tinyurl.com/y8wwpae>
- Multicultural Kid Blog
<https://tinyurl.com/y7raxy4m>
- Multicultural Education: From Theory to Practice (Cambridge Scholars Publishing)
<https://tinyurl.com/ycdj3wvp>
- Tes - How to teach MFL in primary schools
<https://tinyurl.com/y6v2q7r4>

Všechny odkazy byly funkční k 10. 10. 2017.

NÁVOD K POUŽITÍ KNIHOVNY MULTILIB A SBÍRKY AKTIVIT

V dnešních multietnických a multijazykových třídách učitelé potřebují výukové nástroje, které jim umožní představit třídě multikulturní zkušenost, podpořit vzájemné porozumění a komunikaci mezi dětmi z různých prostředí. Zaměřit se na lásku dětí k příběhům, představit jim krásu a bohatost jazyků a kultur migrantů i původních evropských národů prostřednictvím tradičních i moderních pohádek je efektivní cestou, jak rozšířit jejich znalosti o jiných kulturách a podpořit mezikulturní porozumění. Učitelé rovněž mohou u dětí touto cestou rozvíjet smysl pro sociální začlenění.

Projekt MultiLib, jehož hlavním cílem je inkluzivní vzdělávání, nabízí učitelům na základních školách inovativní výukové nástroje a metody založené na pohádkách pro děti různých kultur a jazyků. Přesněji jde o elektronickou knihovnu sestávající ze 24 krásně ilustrovaných příběhů v 6 evropských jazycích (čeština, angličtina, francouzština, řečtina, švédština a turečtina) a 6 jazycích, kterými hovoří skupiny migrantů v partnerských zemích (ruština, tibetština, kreolština, arménština, kurdština a arabština). Elektronické knihy obsahují klasické pohádky každé země a rovněž moderní pohádky napsané přímo pro projekt MultiLib.

Elektronické knihy byly přeloženy do všech partnerských jazyků projektu; v knihovně MultiLib je tak celkem 156 knih. Audio verze knih jsou rovněž dostupné v knihovně.

Knihovna MultiLib je doplněna o Sbíрку aktivit pro děti, obsahující 27 zajímavých generických aktivit založených na práci s příběhem. Aktivity podporují porozumění, kreativní vyjádření, reflexi, task-based learning a využití různých forem umění jako hudba, tanec, výtvarné aktivity a digitální vyprávění příběhů.

Knihovna MultiLib a Sbířka aktivit pro děti jsou volně dostupné v češtině, angličtině, francouzštině, řečtině, švédštině a turečtině.

VZOROVÉ VÝUKOVÉ SCÉNÁŘE

Přestože výukové scénáře, postupy a obsah se mohou do jisté míry lišit v závislosti na místě výuky, všichni učitelé sdílejí stejný cíl (vizi): Pomoci studentům naplno využít jejich potenciál a připravit je na jedinečné výzvy 21. století, ve kterém se občanský ani pracovní život příliš nepodobá situaci před 50 lety. Jestliže chce současný student uspět v tomto globálním společenství, potřebuje být zdatným komunikátorem, tvůrcem, kritickým myslitelem a řešitelem problémů, stejně jako spolupracovníkem. Proto studenti potřebují zlepšovat své kritické myšlení a řešení problémů, kreativní uvažování, komunikaci a spolupráci.

Tyto dovednosti, které jsou někdy nazývány Čtyři C vzdělávání, jsou důležitými naučenými dovednostmi pro 21. století. Přestože význam těchto dovedností (Čtyři C) je obecně akceptován, pedagogové stále čelí výzvě začlenění výuky čtyř C do běžného školního kurikula. Jsme přesvědčeni, že projekt MultiLib může ve zdolávání této výzvy svým inovativním přístupem pomoci. Kromě tradičních a moderních pohádek z různých kulturních okruhů, které dohromady představují vhodný výukový materiál, nabízí MultiLib myšlenky a zdroje, které učitelům umožní zahrnout Čtyři C do jejich denní výukové praxe.

Přestože jeden či dva aspekty Čtyř C mohou v každé aktivitě převažovat, všechny aktivity MultiLib byly navrženy tak, aby podporovaly rozvoj pokud možno všech čtyř C. To je zřejmě například na skutečnosti, že téměř všechny aktivity MultiLib požadují, aby žáci pracovali v párech nebo skupinách, čímž dojde k vytvoření prostředí, které podporuje dovednost spolupráce. Při společné práci v párech či skupinách studenti potřebují efektivně komunikovat s různými týmy, činit nezbytné kompromisy k dosažení společného cíle a přijímat sdílenou zodpovědnost. Je složité oddělit komunikaci od spolupráce. Když studenti pracují v párech nebo skupinách, potřebují jasně artikulovat myšlenky prostřednictvím řeči a písma a stejně tak naslouchat ostatním a snažit se porozumět jejich sdělení. Takže každá aktivita MultiLib jde ruku v ruce s rozvojem komunikace a spolupráce. Přestože otázky stimulující reflexi po každé aktivitě MultiLib se vztahují ke všem čtyřem C, jejich hlavní propojení s kritickým a kreativním přemýšlením je evidentní. Když se studenti zapojí do vysoce intenzivního procesu uvažování ve snaze zodpovědět tyto otázky, zapojují kritickou a kreativní část mysli.

Nyní představíme příklad, jak určitá aktivita MultiLib podporuje rozvoj všech Čtyř C a jak může být implementována do každodenní učitelské práce. V aktivitě **Honba za pokladem** se studenti rozdělí do dvou velkých skupin (nejlépe po 5 až 6 dětech) a následně potřebují domlouvat se a spolupracovat, aby společně našly schovaný poklad. Příprava tajné mapy či vodítek k nalezení pokladu umožňuje dětem přemýšlet kreativně. Zároveň musejí uvažovat kriticky a kreativně, aby byly schopny zodpovědět reflektivní otázky na konci aktivity.

Pokud tedy učitelé zahrnou aktivity MultiLib do své denní praxe, jejich žáci budou těžit nejen ze samotného obsahu projektu, ale též z metodiky aktivit, které podporují všechna Čtyři C.

TIPY A NÁVRHY PRO PRÁCI S DĚTMI VE TŘÍDĚ

Aby se mohly stát členy demokratického společenství, potřebují žáci ve škole rozvíjet různé dovednosti. Všichni se učíme různými způsoby a proto je tak důležité hledat nové a kreativní cesty, jak dosáhnout cíle stanoveného ve vzdělávacím kurikulu. Vzdělávání musí zahrnovat všechny žáky a je třeba brát v potaz různé podmínky a potřeby každého z nich.

Práce s uměleckými prostředky ve třídě by měla být radostí, nikoli překážkou. On-line knihovna a sbírka aktivit jsou užitečnými nástroji pro integraci uměleckých aktivit do výuky běžných předmětů ve třídě. Stejně jako učitelé, i autoři MultiLib projektu plánují své hodiny s ohledem na didaktické otázky – co budeme učit, proč to budeme učit a jak to budeme učit. Přestože ve sbírce aktivit a plánů výuky lze najít velké množství různých her, je dobré uvědomit si několik základních bodů:

- Stanovte si pro vaši hodinu cíl – co by se žáci měli díky aktivitám naučit?
- Rozhodněte se, jak budete dokumentovat práci dětí.
- Naplánujte s žáky společné zhodnocení aktivit na konci hodiny. Co se povedlo? Co bylo těžké? Jak můžeme aktivitu vylepšit?
- Seznamte se a osvojte si materiály, se kterými budete pracovat.
- Ujistěte se, že žáci mají v hodině všechny potřebné materiály.
- Máte k dispozici umělce nebo někoho, jehož dovednost může být v hodině užitečná? Nemusí se jednat o profesionálního umělce. Někdy můžeme objevit velký talent i u našich spolupracovníků či rodičů dětí.

ZPĚTNOVAZEBNÉ NÁSTROJE PRO OSOBNÍ HODNOCENÍ

Dotazník v další kapitole byl vytvořen jako sebehodnotící nástroj, který umožňuje sledovat pokrok či reflektovat rozvoj vnímání odlišných kultur a jazyků, smyslu pro sociální začlenění, interkulturní komunikace, lásky ke čtení a jazykových a uměleckých dovedností u dětí. Jako tým MultiLib klademe velký důraz na zpětnou vazbu od učitelů, jejich komentáře a návrhy, jak dále vylepšit knihovnu a sbírku aktivit MultiLib. Jsme přesvědčení, že při vyplňování dotazníku najdete čas na přemýšlení a uspořádání myšlenek, pocitů a nápadů týkajících se knihovny a sbírky aktivit MultiLib. Vaše náhledy a názory využijeme při dalším zlepšování projektových výstupů.

DOTAZNÍK PRO UČITELE

Prosíme, vyplňte tento dotazník, který zjišťuje zejména váš názor na knihovnu a sbírku aktivit projektu MultiLib. Děkujeme mnohokrát za Váš čas a postřehy.

Tým MultiLib

Část A: O aktivitách a pohádkách MultiLib

Název prováděné aktivity MultiLib: _____

Název použité pohádky MultiLib: _____

Část B: O Vás

Země: _____

Škola: _____

Vaše pedagogická zkušenost: _____ let _____ měsíců

Část C: O Vašich dětech

Počet dětí účastnících se aktivit MultiLib: _____

Jejich věk: _____

Část D: Vaše postřehy

Prosíme, zhodnoťte pohádky a aktivity MultiLib. Můžete se zmínit o tom, co:

- jste se vy a vaši svěřenci naučili z té které aktivity o multijazykové citlivosti, začlenění, mezikulturní komunikaci
- jazykových a uměleckých dovednostech, které si vaši svěřenci osvojili
- co jste vy a vaši svěřenci měli/neměli rádi
- šlo dobře
- potřebuje vylepšit
- byste pro příště změnili a proč

PRŮŘEZOVÉ KOMPETENCE, KTERÉ SI DĚTI OSVOJÍ DÍKY AKTIVITÁM MULTILIB

Aktivita MultiLib jsou navrženy tak, aby rozvíjely schopnosti, které umožní dětem porozumět a vylepšit vzájemnou komunikaci navzdory odlišnému kulturnímu původu a tradicím.

Jedinečná definice kompetencí dosud nebyla vytvořena. Nicméně Hedi Bednarz (2010)¹ definuje tyto tři klíčové body:

- Kompetence se musí vztahovat k „využití“ znalosti, a tedy k roli, kterou zkušenost a reflexe poznatků hraje při tvorbě použitelných a přenositelných znalostí;
- Kompetence zahrnuje určitou úroveň schopnosti řešit neočekávané a kritické situace, vyrovnávat se s něčím „odlišným“ od obvyklé rutiny, mimo náš obvyklý rámec;
- Stejně jako kompetence předpokládá mobilizaci našich osobních postojů, vztahů a emocí, zahrnuje také holistický přístup k lidskému učení, včetně kognitivní a obsahové dimenze.
- Klíčovou výzvou pro školy ve 21. století bude motivovat k učení studenty z kulturně odlišných okruhů, které mají různé a výjimečné dovednosti. Průřezové kompetence používané v aktivitách MultiLib jsou základními předpoklady pro vzdělávací systém, který se snaží pomáhat budoucím občanům ke společnému životu v kulturně rozmanitých společnostech a podporovat je v budování mírumilovného soužití.

Více než kdekoli jinde „multikulturalismus se ve třídách stává komplexní fenomenologií a výzvou pro školní systémy i profesní identitu učitelů“ (Hargreaves, 2003²). Učitelé jako profesionálové ve vzdělávání se nacházejí ve středu této bouře; potřebují podpořit a získat nové dovednosti, znalosti a přístupy k dalšímu profesnímu rozvoji.

Mnohé z těchto dovedností jsou nezávislé na předmětech kurikula a vycházejí z cílů stanovených napříč kurikulem. Obvykle se vztahují k:

- lepšímu řízení vlastního učebního procesu
- sociálním a interpersonálním vztahům
- komunikaci a reflexi obecného posunu důrazu od vyučování k učení.

Podle údajů získaných průzkumem nemohou učitelé nadále pracovat s etnocentrickou vizí učení (Lynch, 1992³; Leclerq, 2003⁴) a potřebují si osvojit znalosti, které jim umožní respektovat různé učební styly ve třídě a stát se profesionály schopnými přijmout **nové kontexty multikulturního učení** (Margiotta, 1999⁵; Gobbo, 2000, 2004⁶).

¹ Bednarz H, Schim S, Doorenbos A. Cultural Diversity in Nursing Education: Perils, Pitfalls, and Pearls, J Nurs Educ. 2010 May;49(5):253-60. doi: 10.3928/01484834-20100115-02.PMID:20143759

² Hargreaves, (2003). Teaching in the Knowledge Society. Education in the Age of Insecurity. New York: Teachers' College Press

³ Lynch, M., Cicchetti, D. (2002) Maltreated children's reports of relatedness to their teachers in The Journal of Child Psychology and Psychiatry, 2002, John Wiley & Sons, Ltd, DOI: 10.1002/cd.23219925707

⁴ Leclerq, J. (2003). Facets Of Interculturality in Education. Strasbourg: The Council of Europe Publishing. Page 83.

⁵ Margiotta. U. (1999), *Le scienze della formazione*, oggi in ISRE, vol. 1999-2, pp. 7-45 (ISSN 1973-6533)

Nové dovednosti umožňují identifikovat kulturní a sociální rozdíly, stát se tolerantním k etnickým a rasovým rozdílům, získat dobrý pracovní přehled o mezikulturním vzdělávání cizinců a „povědomí o vlastní kultuře jako odlišné od ostatních kultur“ (Barrett, Byram, 2013⁷).

Tyto dovednosti celkově mění vztahy mezi třídami, spolužáky, institucemi a komunitami a rovněž jsou výzvou pro obvyklou funkci a status učitele (Margiotta, *ibid*).

Multikulturně citlivé vzdělávací prostředí by mělo dát každému studentovi příležitost naplno uplatnit svůj potenciál a umožnit mu porozumět a ocenit vlastní kulturní základnu, zatímco souběžně poznává její podobnosti a rozdíly s ostatními kulturami. Základní školy hrají důležitou roli ve výchově dětí a rozvoji jejich talentů nejen podporou rozumových a poznávacích dovedností, ale také jejich sociálním a emočním rozvojem.

Pro multikulturní proces učení prostřednictvím uměleckých aktivit je důležité úspěšně zařadit proces interkulturního vzdělávání a učení. Žádní dva studenti ve skutečnosti neaplikují úplně stejný proces učení, nezávisle na tom, zda jde o domácí či zahraniční studenty.

Z těchto důvodů se řešitelé rozhodli v rámci projektu MultiLib využít kompetenčního rámce META⁸ Competences Framework, sady deseti vzájemně propojených kognitivních, afektivních a behaviorálních kompetencí: *sebe-uvědomění, sebeřízení, sociální uvědomění, vztahové dovednosti a zodpovědné rozhodování*. Kompetence META představují systémový návrh pro rozvoj dovedností prostřednictvím umění ve všech učebních předmětech, který se zabývá procesy interkulturního vzdělávání a učení. Tyto kompetence zpětně vytvářejí základnu pro učitele ke zlepšování interkulturního vzdělávacího procesu a intelektuálního potenciálu žáků základních škol.

Z praktických důvodů jsou kompetence META uspořádány jako jednoduchá mřížka kompetencí, které jsou připraveny pro učitele k využití během vzdělávacího procesu, ale také pro účely vytváření a plánování učebního plánu. Mřížka může být využita k podpoře a obohacení stávajících výukových metod, které učitelé používají.

Ve Sbirce aktivit pro děti MultiLib mohou učitelé pracovat s tabulkou, která shrnuje rozdíly mezi typy jednotlivých aktivit a zasazuje jejich přínos do rámce META kompetencí.

⁶Gobbo, F. (2009) *L'educazione delle differenze –l'attenzione alle differenze*, in: Atti del Convegno, *Identità italiana tra Europa e società multiculturale*, pp. 101-132 (Colle di Val d'Elsa SI, Fondazione Intercultura).

⁷ Barrett.M., Byram. M., Lázár.I., Mompoin-Gaillard.P., Philippo.S.,(2013) *Developing Intercultural Competences Through Education*. Council of Europe Pestalozzi Series, No. 3. The Council of Europe Publishing. ISBN 978-92-871-7745-2

⁸Minorities Education Through Art. 54564662-EPP-1-2015-1-BE-EPPKA3-PI-FORWARD
<https://www.meta-project.eu/images/Competences-framework.pdf>

MOŽNOSTI VYUŽITÍ PRO RODIČE

Příběhy jsou zřejmě nejstarší formou komunikace v rámci mnoha kulturních okruhů, a vyprávění příběhů je uměním, stejně jako sadou dovedností zakořeněných v našich nejhlubších kulturních a hodnotových základech. Vyprávět příběh znamená mnohem více, než jen předkládat fakta v chronologickém pořadí. Znamená to též vybírat podstatné informace, pohledy a zkušenosti a předávat je způsobem, který vytváří konzistentní obraz charakterů, událostí a míst. Příběhy jsou mimo jiné způsobem, jak chápat a vysvětlit realitu okolo nás a sdílet svůj výklad s ostatními.

Umět vyprávět pohádky je pro rodiče přirozeným způsobem, jak předávat dětem osobní zkušenost a učit je této zkušenosti porozumět. Od nejstarších dob byly příběhy – ať už tradiční či moderní – nositelem představ o světě a společnosti, prostředkem kultivace hodnot a zdrojem důležitých poučení pro děti i dospělé. A reakce mladých na příběh vyprávěný rodiči může též mnohé napovědět. Užíváme si a sdílíme tradiční pohádky nebo skvělá díla světové literatury nejméně ze dvou důvodů: fantazie, překvapení a neobvyklé, „nemožné“ prvky charakterů a míst, které rozněčují naši představivost „alternativních světů“; na druhé straně však, ač tak odlišné od našich každodenních životů, vždy vypovídají něco o nás – o každém z nás.

Vyhradte si nějaký čas na rozhovor s rodiči dětí o těchto tématech. Zeptejte se jich, zda se někdy báli tak, jako sedmileté děti bez maminky, které potkaly vlka? Cítily se někdy ostrčené do kouta bez důvodu jako Popelka? Snažily se někdy dosáhnout svých tužeb a povinností jako Pinocchio? Samozřejmě že ano. Stejně tak jako jejich děti. Díky pohádkám může každý „bezpečně“ sledovat život a pocity z něj vycházející. Řekněte rodičům, ať pohádky klidně přepisují. Spisovatelé, filmoví režiséři, scénáristé, vypravěči dělají přesně to stejné. Mohou mít třeba pocit, že pohádky „na skladě“, včetně těch z knihovny MultiLib, neodpovídají současné realitě. Nebo se chtějí zaměřit na určitý aspekt. Doporučte jim hledat inspiraci v ilustracích, od knižních po obrázky svých dětí. Povzbudte je při vytváření rýmovaných básniček, které je možné číst či zpívat. Čiňte tak ve spolupráci s jejich dětmi. Sdílené přetváření pohádek posílí komunikaci a vytvoří pouto důvěry mezi dítětem a rodičem. Nabídněte jim Sbíрку aktivit MultiLib, která podpoří jejich imaginaci u sdílených aktivit po přečtení příběhu. Nabídněte jim také pohádky MultiLib a vyzvěte je k hledání dalších pohádek v místních knihovnách, knihkupectvích, na webu či ve své paměti.

Pohádka je okamžikem sdílení emocí, proto by si měli vybrat ke sdílení s dětmi takový příběh, který rodiče mají sami rádi. Jakákoli volba je správná, pokud vyhovuje dětem i rodičům. Budou také potřebovat klidnou, uklidňující atmosféru. Zde je důležité jak fyzické prostředí, tak přístup. Zeptejte se rodičů: Hodnotíte své děti nebo se je snažíte přimět ke „správnému“ výkladu? Nebo raději jim řeknete pohádku a necháte je porozumět, reagovat na a zpracovávat samotný příběh?

Sdílení příběhů je důležité téma. Snažte se povzbudit rodiče, aby uvažovali nad následujícími tématy ve vztahu k vyprávění:

- Komentáře dětí jsou znakem zájmu. Snažte se to rodičům vysvětlit. Rodiče by měli sledovat reakce svých dětí: Příliš tiché nebo zmatení? Kladení jednoduchých otázek – např. „kdo, kdy, kde, co, jak“ – obvykle pomáhá.
- Literatura je utvářena slovy. Pozorné naslouchání dospělým pomáhá dětem učit se nové koncepty a osvojit si nové termíny. Kromě toho se rovněž mohou seznámit s jejich obavami a touhami. Sledují, že postava v příběhu se něčeho bojí nebo o něco usiluje, stejně jako běžný dospělý. To jim může pomoci k lepšímu vzájemnému porozumění.
- Sdílení příběhů s dětmi je skvělým způsobem, jak předávat myšlenky a učit se nové věci, které by dítě jinak nebavily. Je to skvělá příležitost, jak představit dítěti krásy literatury. Můžeme se do příběhu emočně položit a sledovat, jak velkou dávku moudrosti a znalostí příběh předává. Nejenže reflektují skutečný život, často jej i kritizují.
- Vhled a myšlenky příběhu mohou lidem pomoci lépe porozumět světu kolem nás a pracovat se svými zkušenostmi. Mohou objevit, že životní příběhy hrdinů jsou nezbytné pro vytváření významů. Mohou si užívat smíchu a stejně tak vidět v příbězích příležitost, jak se osvobodit z úzkostí a kompromisů běžného života.